

Michael Palin

'Ik ben
nieuwsgierig
naar de
wereld'

Hij zal wel altijd het bekendst blijven als Monthly Python-lid, maar Michael Palin heeft inmiddels ook een indrukwekkende carrière als ontdekkingsreiziger op zijn cv staan. Englands 'Mister Nice' is huismus én avonturier, en kan zich geen betere combinatie voorstellen.

INTERVIEW: EVELINE STOEL; FOTOGRAFIE: ANJA VAN WIJGERDEN, RENÉE FRINKING (STILLS); VISAGIE: CARMEN ZOMERS; PRODUCTIE: ANITA VLAAR

Als jongetje droomde Michael Palin (59) al van treinreizen die hem zouden wegvoeren uit zijn geboorteplaats Sheffield, een geïsoleerd staalstadje in het Engelse Yorkshire. Maar voor hij de wijde wereld in trok, werd hij eerst beroemd. Als schrijver, voor televisie en theater, van kinderboeken en een roman. Als acteur, in bekende films als *A Fish Called Wanda*.

En natuurlijk als lid van de geruchtmakende comedygroep Monty Python's Flying Circus. Uiteindelijk kwam ook zijn jongensdroom uit: sinds de jaren tachtig blijven wereldwijd miljoenen mensen thuis voor Palins reisdocumentaires. Hij trok onder meer van de Noord- naar de Zuidpool, zag alle landen rond de Grote Oceaan, bezocht de plekken waar Hemingway vertoefde en bivakkeerde in de Sahara.

Als Palin met een krantje onder de arm de lobby van het Amsterdamse Ambassade Hotel binnenstapt, is het moeilijk voor te stellen dat deze man kamelen bereed in Niger en een cursus stierenvechten volgde in Valencia. Palin is bepaald geen Indiana Jones, eerder een alledaags type, in de pers steevast betiteld als Mister Nice. Toch zag hij zichzelf wel in de rol van avonturier, zegt hij. "Vraagt iemand je: wil je de wereld zien?, dan kun je twee dingen doen. Ja zeggen of nee. Ik vroeg twee dagen bedenktijd, maar wist instinctief direct het antwoord. Nog voor die man van de BBC was teruggekeerd op zijn kantoor, had ik hem al gebeld."

U bent manisch-optimistisch genoemd. Een aangeboren eigenschap?

Ik weet niet precies waarom ik zo ben. Ik denk dat het gewoon mijn manier is van *dealing* met de wereld. Ik kom uit een *middle class*-familie met een geloof in progressie. Je ging naar school, deed examens, ging naar een betere school... Het leven werd gezien als een serie problemen die je moest oplossen, waardoor de wereld een betere plek zou worden. Dus ik ben wel opgevoed met een optimistische mentaliteit. Maar waar de rest vandaan komt... Mijn zus was het tegenovergestelde, zij leed aan ernstige depressies. Mijn moeder was een heel positief persoon, mijn vader had best een goed gevoel voor humor, maar was ook een verbitterd man omdat hij stotterde. Daar heeft hij zich nooit mee verzoend, wat het leven heel frustrerend voor hem maakte. Ik denk dat je nooit kunt weten waarom de een positief is en de ander negatief. Natuurlijk heb ik zelf ook sombere buien, alleen niet zo vaak. Het heeft te maken met verwachtingen, met hoe mensen denken dat ze moeten zijn. Daar heb ik geen last van. Wat ik doe, is wat ik wil doen.

U heeft heel verschillende dingen gedaan. Een echte twijfelaar?

Ik wilde van alles worden. Maar het enige baantje dat ik kon krijgen na de universiteit van Oxford, was als deejay bij een televisieshow. Mijn klassieke Engelse opvoeding was daar

Natuurgeneeskunde

In Afrika hoorde ik dat papaya's goed zijn voor de spijsvertering. Ik at ze er zo vaak mogelijk, als een soort preventief medicijn. Maar ze zijn ook gewoon lekker. Ik vind het nog steeds buitengewoon dat je in Londen elke dag fruit kunt krijgen uit Brazilië.

Souvenir

Precies tussen Alaska en Rusland ligt een piepklein eilandje met maar 250 Inuitbewoners. Eén ervan gaf me deze geluksamulet, die ik koester. Het was zo'n afgelegen plek en toch ontmoette ik een eskimo die zei: Aren't you Michael Palin? Bizar.

Don Juan

Op reis neem ik altijd een boek mee dat niets te maken heeft met mijn reisbestemming. Don Juan van Byron is perfect. Makkelijk leesbaar en het herinnert me aan thuis. Daarbij wil ik net als veel Engelsen natuurlijk eigenlijk Lord Byron zijn. Hij schreef goed, reisde veel, zag er goed uit en had veel vrouwen.

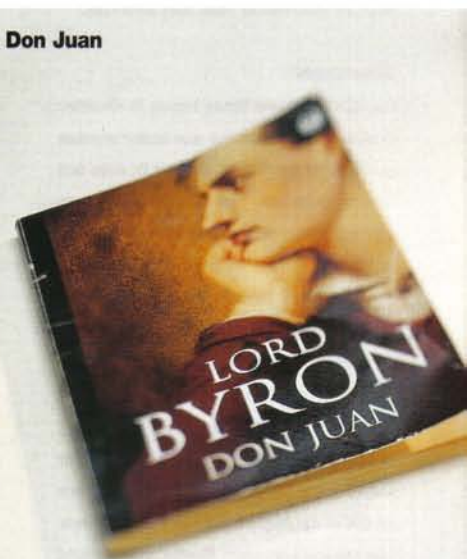
Natuurgeneeskunde

Souvenir

Don Juan

Wegwijzer

Reissnoepjes

Reis naar het verleden

Wegwijzer

Kaartjes in reisgidsen zijn meestal onbruikbaar. Het leuke aan echte landkaarten is dat je ze 's avonds in je tent kunt uitvouwen en het al afgelegde traject kunt aanwijzen. Zeker in de Sahara voelde ik me daardoor minder verdwaald.

Reissnoepjes

De reissnoepjes van Smith & Kenden zijn al decennialang een begrip. Vooral in de Sahara, waar je 's nachts vaak een droge mond krijgt, was ik blij dat ik ze bij me had.

Reis naar het verleden

Deze bus associeer ik met de eerste keren dat ik Sheffield verliet. Wij gingen altijd naar de zee in Norfolk. Eerst met de trein en het laatste stuk met zo'n bus.

Blikvanger

Op mijn vijfenveertigste begon ik slechter te zien. Dat is het enige aan ouder worden waarvan ik echt baal. Omdat ik mijn bril steeds kwijtraak, heb ik een opvallende brillenkoker gekocht. Maar ook die raak ik steeds kwijt. Tijdens een diner in Bogotà kreeg ik een bord met daarop mijn brillenkoker. De ober had hem voor de zoveelste keer zien rondslingeren.

Essentiële bagage

Deze tas is oorspronkelijk bedoeld voor sportvissers. Ik kwam erachter dat hij ook ideaal is op reis en heb al verschillende exemplaren versleten. Eentje ervan bracht zelfs £ 850 op bij een liefdadigheidsveiling.

Michael Palin

'Ik weet niet waarom ik zo'n optimist ben. Het is gewoon mijn manier van dealen met de wereld.'

totaal niet op gericht. Ik studeerde geschiedenis, maar eigenlijk wilde ik op het podium staan. Veel mensen willen dat en toch worden ze bankier of accountant. Ik rolde een andere kant op door dat eerste baantje. Ik durfde het mijn ouders niet te vertellen, maar gelukkig werd dat programma alleen uitgezonden in Bristol en konden ze het niet zien. Voor hetzelfde geld maakte ik serieuze documentaires over de geschiedenis van kathedraal. Terwijl ik ondertussen zei: en dan nu, Patti LaBelle!

U werd bekend als Monty Python-lid. Verwachten mensen dat u constant grappig bent?

De eerste vijftien jaar van mijn werkende leven ben ik praktisch uitsluitend bezig geweest met het schrijven en spelen van comedy. Maar tegelijkertijd realiseerde ik me dat ik geen komiek was à la Mister Bean. Mensen vonden het leuk dat ik een serieuze kant had en zijn denk ik niet teleurgesteld als ik ze niet constant laat lachen. Maar humor vormt wel een belangrijk onderdeel van alles wat ik doe. Het is bijvoorbeeld bijna het belangrijkste dat je meeneemt op reis. Onmisbaar in moeilijke of gênante situaties.

Had u veel gereisd voor u reisdocumentaires ging maken?

Nee. Nou ja, ik denk dat ik meer had gereisd dan veel andere mensen, maar belangrijk is hóe je reist. In mijn jeugd had je geen goedkope vluchten. De eerste keer dat ik naar het buitenland ging, was op mijn negentiende, voor een ski-vakantie. Op mijn dertigste had ik eindelijk wat geld, omdat ik een televisieserie schreef met Terry Jones, die later ook Python-lid zou worden. Samen maakten we een rondreis door Amerika en *I loved that*. Later reisde ik eigenlijk alleen voor werk en was er vaak geen tijd om veel te zien. Een zeer frustrerende manier van reizen dus. Die oude wens om te ontsnappen, werd pas vervuld toen de BBC me benaderde.

Wat is de kick van reizen?

Het voelt als de beste galerie bezoeken, rondlopen in het beste museum en de beste film zien, allemaal in één. Het houdt je geest fris, voedt je fantasie. Reizen betekent nieuwe sensaties: andere mensen, een andere cultuur, een andere taal. Ik denk dat het verschil tussen een nieuwe plek en je thuisfront, datgene is wat het zo interessant maakt. Sommige

mensen reizen omdat ze zich nergens comfortabel genoeg voelen om te blijven, anderen hebben een basis van waaruit ze graag op pad gaan. Ik hoor bij die tweede groep. Ik woon al dertig jaar in Gospel Oak, Noord-Londen. Oorspronkelijk kwamen mijn vrouw en ik er puur terecht omdat het een betaalbare buurt was, maar het is er heerlijk. Verdeeld over drie straten staan honderdtwintig jaar oude cottages. Charmante huisjes, ooit geconstrueerd voor spoorwegbouwers, met voordeuren direct aan de weg. Vlakbij is Hampstead Heath, een enorm half wild, half parkachtig gebied, waar je fantastisch kunt wandelen en hardlopen. En het is maar vijftien minuten rijden van het centrum van Londen. Onze drie, inmiddels volwassen, kinderen wonen vlakbij, ik ken mijn burens... Kortom, een geruststellende basis om te verlaten en om naar terug te keren. Als ik weg ben, kijk ik anders naar mijn leven en ik denk dat dat goed is. Reizen maakt mensen vaak toleranter, geduldiger. Misschien houd ik het daarom uit in een drukke stad als Londen.

Wat mist u in het buitenland?

Kleine dingen. De geur van vers gemaaid gras of bladeren die in de buurt verbrand worden, marmelade en thee gemaakt op de manier zoals ik het lekker vind. Mijn eigen bed, een koelkast waar je altijd bij kunt... Ik raak opgewonden van reizen, van elke dag een totaal nieuw verhaal beleven. Maar na vijftig verschillende bedden in één trip verlang je ernaar omringd te worden door dingen die je leven markeren.

Huismus én globetrotter. Zou de een zonder de ander kunnen?

Momenteel voelt mijn leven volledig in balans. Maar ik heb dan ook kunnen reizen zonder serieuze problemen. De enige keer dat ik dacht: 'ik moet naar huis!', was toen ik in Borneo zat en mijn vrouw een hersentumor bleek te hebben. Het was goedaardig, de operatie was een routineprocedure en het gaat prima met haar, maar dat zijn momenten waarop je je afvraagt of het wel verantwoord is om zo lang van huis te zijn. Maar noch mijn vrouw, noch mijn vrienden of kinderen hebben ooit gezegd: 'stop ermee'. Ik denk ook dat ik me beter voel

door de combinatie. Ik ben nieuwsgierig naar de wereld, vind het fascinerend hoe verschillend mensen kunnen zijn. Als ik echt zou moeten kiezen, zou ik natuurlijk thuisblijven, maar dat is niet iets waarvoor ik bang ben. Dan zou ik reizen in mijn hoofd. Ik bedoel, je kunt de hele wereld in Londen zien. Je hebt er massa's internationale restaurantjes, verschillende gemeenschappen... Vlakbij mijn huis is een basisschool waar eenenvijftig procent van de leerlingen Engels niet als eerste taal heeft. Je ziet er Nigerianen, Somaliërs, dat is een universum op zich.

Wat is het belangrijkste dat u al reizend heeft geleerd over de mens?

Hoe makkelijk het is om met mensen te communiceren, zelfs als je hun taal niet spreekt. Er zit een soort universaliteit in emoties, in openheid en eerlijkheid. Ooit reisde ik met de cameraploeg de Perzische Golf over in een traditioneel bootje, zonder radio of radar. Zeven dagen waren we afhankelijk van wat arme Indiase mannen. Zij waren geïnteresseerd in dingen van ons, zoals medicijnen en een opblaasbaar kussen, wij hadden hen nodig om veilig te arriveren. Zonder zelfbewustheid werden we heel hecht. Zo ver van de buitenwereld vielen alle verschillen en de daarbij behorende omgangsvormen tussen ons weg, maar helaas kwamen de oude grenzen terug zodra we Bombay bereikten. Wij waren relatief rijke mensen die de hele wereld konden afreizen, zij waren vissers die niet eens aan wal mochten tenzij hun baas het ze beval. Dat was een heftige ervaring. De volgende vierentwintig uur voelde ik me echt naar, denkend: dit zou niet zo moeten zijn. Vervolgens word je weer opgeslokt door de wereld van hotels, maar dat soort momenten doen je beseffen dat we te veel scheidingen aanbrengen en te ingewikkeld doen.

Wat heeft u geleerd over uzelf?

Dat ik sterker ben dan ik dacht. Ik heb energievoorraden die nooit eerder waren getest. En ik heb geleerd hoe ik met mezelf moet omgaan. Ik kan niet alles tegelijk, moet mezelf soms gewoon stoppen om uit te rusten. Ook ben ik erachter

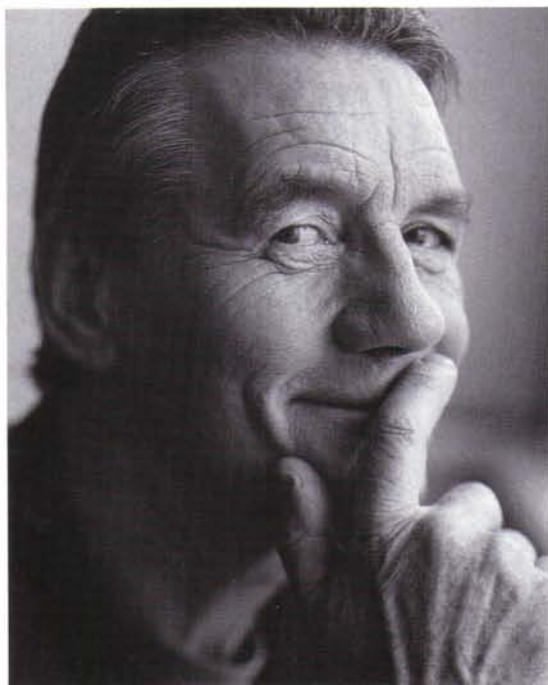
favorieten

Anti-jetlag-remedie Homeopathische melatominen-pillen. Je neemt ze voor het slapengaan en slaapt zo twee uur langer, waardoor je de jetlag minder voelt.

Verzameling Lange tijd nam ik stenen mee als souvenir, maar nu ik een schaal vol heb, weet ik niet meer welke steen uit welk land komt. Daar moet dus een geoloog bij komen. En sinds tien jaar verzamel ik Engelse schilderijen van begin twintigste eeuw. Favoriet zijn alledaagse tafereel, zoals winkelgeveltjes of een bus in de straat.

Televisieprogramma Six feet under, een Amerikaanse serie over een begrafenisondermeming. Eerst weet je niet of het nou drama of comedy is, maar na een tijdje beseff je dat dat niet uitmaakt. Een hele frisse vorm van televisiemaken.

Ontspanning In een warm land: lang lunchen, gevolgd door lezen en een middagdutje. Vooral aan Kaapstad bewaar ik goede herinneringen. Daar at ik eens gewokte marlijn met een glas fantastische lokale wijn en goed gezelschap. En in Engeland: hardlopen. Na complete fysieke inspanning verdwijnt vaak al je vermoeidheid.

Blikvanger

Essentiële bagage

favorieten

Verwennerij Alcohol. Vooral wijn, maar eigenlijk alles wat met liefde is gemaakt: thuisgebrouwen bier, whisky, grappa... Ik ben snel verleidbaar door drank. Niet om dronken te worden, hoewel ik houd van die lichthoofdigheid, maar om wat het symboliseert: iets met iemand delen.

Reiskleding Lange broeken, het zogeheten chino-model, en blauwe Gap-overhemden. Omdat ze in veel landen niet zitten te wachten op de aanblik van naakt vlees, draag ik geen korte broeken meer. In mijn eerste documentaire draag ik een short en een Panama-hoed. Het cliché van de Engelsman in het buitenland. Geen gezicht.

Lief dagboek...

Mijn notitieboekjes zijn mijn ziel. Van al mijn bagage is dit het enige dat echt niet kwijt mag raken. Ik zweer bij het merk Alwych, dat boekjes maakt die tegen licht en water kunnen. Inmiddels heb ik er zo'n vijfenveertig volgeschreven.

Altijd op zak

Tijdens elke reis heb ik een Maglite-zaklantaarn en een Zwitsers zakmes bij me. De Maglite is handig op plekken zonder elektriciteit, met het zakmes krijg je elk blik open. En je nagels worden nooit te lang.

gekomen dat ik niet zo goed ben in dingen doen die ik niet wil. Dat is een karaktertrek die meer mensen hebben, maar ik heb daarin een gradatie van koppigheid die ik pas net heb ontdekt. Daarom past reizen zo goed bij mij. Maak je een film, dan is er constant iemand die je vertelt wat je moet doen. Reizen bevredigt me zowel fysiek als mentaal, omdat ik kan bepalen wat er gebeurt. Klinkt egocentrisch, maar die macht is essentieel voor je *peace of mind*.

Een Amerikaanse politicus en zijn vrouw zeiden ooit: het geheim van ons succesvolle huwelijk is dat wij nooit langer dan twee dagen zonder elkaar zijn. U kent uw vrouw sinds uw vijftiende. Wat is úw geheim?

(Lachend) Nooit langer dan twee dagen mét elkaar zijn. Nee, ik denk dat het er om gaat dat beide partijen gelukkig zijn met wat ze doen. Mijn vrouw wacht niet naast de telefoon als ik weg ben. Ze heeft eigen vrienden en werkt drie dagen per week als rouwconsultant, wat ze boeiend werk vindt. Het zou moeilijk zijn als mijn vrouw dolgraag zou willen reizen en de mogelijkheid niet had, maar dat is niet zo. Ziet ze me op televisie wildwater-

raften op de Zambesi-rivier, dan vindt ze dat spannend voor me maar jaloers is ze niet. Misschien klopt het gezegde *Absence makes the heart grow fonder*. Ga je er op uit, dan heb je gespreksstof. Zie je elkaar dagelijks, dan treedt herhaling op. **Uw goede vriend George Harrison zei ooit dat hij de dood niet vreesde, omdat hij het lichaam zag als een voertuig voor de geest. Mee eens?**

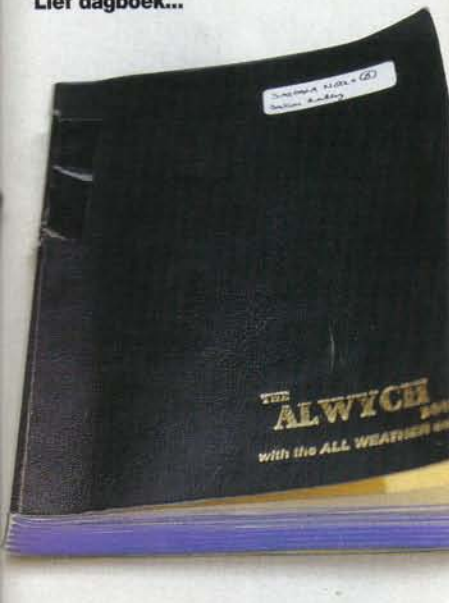
(Lachend) Ik denk dat ik banger ben voor de dood dan George was. Er is veel te zien en te doen, ik wil zo lang mogelijk doorgaan. Misschien is het een vreemde, calvinistische gedachte, maar soms denk ik dat iedereen een portie geluk krijgt en dat ik de mijne allang heb gehad. Maar het is vast beter om hier niet te veel over na te denken. Doe ik ook niet, hoewel we tijdens het reizen soms behoorlijk in gevaar kwamen. Maar dat is de mens eigenlijk altijd. We kunnen er dus net zo goed op uit gaan en een gevaarlijk interessant leven leiden.

Palins meest recente reisboek, 'Sahara', verscheen bij uitgeverij Anthos en kost € 26,90.

'Soms denk ik dat iedereen een portie geluk krijgt en dat ik de mijne allang heb gehad'

Michael Palin

Lief dagboek...

Altijd op zak

